

דוח ביקורת בנושא פרויקט ממשלה ירוקה 2015

מבוא :

ממשלת ישראל בהחלטה מס' 1057 מיום 13.12.2009 בנושא : ממשלה ירוקה- ייעול ותפעול של משרדי הממשלה " החליטה כי לצורך ייעול עבודת הממשלה בהיבטיה הסביבתיים והפחתת ההשפעות החיצוניות הנובעות מפעילותם של משרדי הממשלה, יבוצעו הפעולות הבאות כדי לשפר את מדדי הביצוע הסביבתיים שלהם .

החלטת הממשלה באה על רקע מאמצי ממשלת ישראל להשתלב במאמץ הכלל עולמי של ממשלות וארגונים סביבתיים להגן ולשמור על כדור הארץ בו אנו חיים תוך מאמץ להקטנת הפגיעות בו, ועל מנת להשאיר לדורות הבאים משאבים ויכולות ואפשרויות לחיות בתנאי סביבה סבירים .

לשם השגת מטרות אלו , החליטה הממשלה ליזום את פרויקט " ממשלה ירוקה " כחלק ממאמצייה להשתלב במגמה עולמית זו וגם להיות דוגמה לתושבי המדינה ולשדר לציבור את מידת החשיבות שהממשלה מיחסת לתחום חשוב זה של שמירה והגנה על הסביבה וכדור הארץ למען הדור הנוכחי ולמען הדורות הבאים .

הרציונל להחלטה נובע מהפנמת ההכרה שהארץ ומשאביה אינם בלתי נדלים וגם אינם שייכים רק לדור הנוכחי בלבד אלא גם לדורות העתידיים שיבואו אחריו , לשם כך נחוץ לעשות מאמץ ונקיטת פעולות אקטיביות להגנה על כדור הארץ ומשאביו ולהפחית ככל הניתן את ניצול משאבי הטבע על מנת לצמצם את הפגיעה בו.

החלטת הממשלה קבעה הפחתה בצריכת משאבים על ידי משרדי הממשלה בתחומי המים , החשמל והנייר החל מיוני 2010.
על פי סקר נתוני צריכה שנערך על ידי המשרד להגנת הסביבה נקבעו לכל משרד שיעורי הפחתה .
למשרדנו נקבעו שיעורי הפחתה כדלהלן :

- מים – 3%
- חשמל-2%
- נייר- 13%
- בקבוקים-11%

המשרד נדרש גם לשלב תחליפים סביבתיים במוצרים הבאים: נייר ממוחזר וכוסות חד פעמיים ונקבעו להם יעדים להפחתה אשר שונו בהחלטה נוספת של הממשלה שתפורט בהמשך. בהחלטה זו של הממשלה נקבעו יעדים כלליים נוספים כמו: קביעת דרגת זיהום מקסימאלית של רכבים ממשלתיים לפי קבוצות רכב אשר הממשלה רוכשת לצרכיה ולצרכי עובדיה , ההחלטה נתנה ניקוד נוסף לכלי רכב בעלי צריכת דלק נמוכה .
כמו כן קבעה ההחלטה כי בהדרכות של נהגים בעלי רכב ממשלתי המאורגנים על ידי מנהלי ציי הרכב שבמשרדי הממשלה יכללו תכנית לנהיגה חסכונית בדלק.
עוד נקבע בהחלטת הממשלה כי בסוף כל שנה אזורית , המשרד להגנת הסביבה יעדכן את היעדים ואת שיעורי הפחתה . להחלטת הממשלה צורף נספח המפרט רשימת פעולות נוספות להתייעלות העולות בקנה אחד עם החלטת הממשלה .

עוד נקבע בהחלטה:

- מלוא ההוצאה הנחסכת תישאר בידי המשרד .
- בכל משרד ממשלתי יוקם צוות משרדי ירוק בראשות הסמנכ"ל למנהל . הצוות אחראי ליישום החלטת הממשלה במשרד.
- עוד נקבע כי המשרד להגנת הסביבה ילווה את ביצוע החלטת הממשלה במשרדים , יספק הדרכות וסיוע למשרדים וליווי בשלב הכנת הדוחות .
- המשרד להגנת הסביבה יפעיל חברות ייעוץ למתן ליווי מקצועי למשרדים

בנוסף, ההחלטה קבעה : המבקר הפנימי בכל משרד יהיה אחראי לעריכת ביקורת בנוגע ליישום החלטה זו , לרבות האמצעים שננקטו, שיעורי הפחתה שהושגו ונושא זה יכנס לתכנית העבודה השנתית של המבקר הפנימי.
נקבע כי דוחות הביקורת של המבקר הפנימי יועברו למנכ"ל המשרדים ואלה יעבירו את הדוחות למנכ"ל המשרד להגנת הסביבה.

החלטה נוספת של הממשלה בנושא " ממשלה ירוקה , התקבלה ביום 2.9.2012 , החלטה זו עדכנה את ההחלטה הקודמת שהתקבלה בדצמבר 2009 ונקבעו בה יעדים חדשים ובין היתר :

- רכש ירוק למשרדי הממשלה – עד שנת 2020 היעד יעמוד על 20% מסך הרכישות המוצרים והשירותים שהממשלה רוכשת .
- הפחתת צריכת הדלק – נקבע יעד הפחתה שנתי של 2% .
- רכישת נייר ממוחזר או אקולוגי – נקבע יעד של 50% מכלל צריכת הנייר כבר בשנת 2013.

בנוסף שונה מועד הגשת דוחות הביקורת למנכ"ל להגנת הסביבה והמועד החדש נקבע לסוף חודש מרץ של כל שנה .

בהחלטה הנוספת של הממשלה הוסר היעד של השימוש בכוסות חד פעמיים משום התפיסה כי יעד זה יושג , כנראה , במסגרת היעד שנקבע לרכש ירוק בהחלטה .

דוח זה הינו על ביצוע של שני המשרדים , משרד המדע , הטכנולוגיה והחלל ומשרד התרבות והספורט. לשני המשרדים מטה משותף ולפיכך דוח זה מוגש למנכ"ל שני המשרדים במשותף .

בהתאם להחלטת הממשלה הביקורת בדקה את פעולות המשרדים ואת מידת העמידה ביעדים שנקבעו בשנת 2015 .

ממצאי הבדיקה הם כדלהלן :

1. רשימת דיורי המשרדים ברחבי הארץ :

הערות	הסכם שכירות גלובאלי כולל חשמל ומים	תשלומי ם עבור חנייה	מונה מים נפרד למשרד ד	מונה חשמל נפרד למשרד ד	שטח במ"ר	מס' עובדי ם 2015	מס' עובדי ם 2014	מס' עובדי ם 2013	כתובת
שעון החשמל משותף לכלל המשרדים בבנין	יש חברת ניהול התשלומים מתחלקים בין כל המשרדים שבבנין לפי שטחם היחסי	אין-שטח ממשלתי	אין	אין	3046	143	140	118	שיח ג'ארח ים
תשלומי חנייה למוזמנים ע"פ תווים	בהסכם השכירות	אין נפרד בהסכם שכירות	אין	אין	890	29	29	31	כנפי נשרים
המשרד נמצא בבנין של מ. החינוך	חלק יחסי מהשטח שלנו בבנין	אין	אין	אין	200	4	3	4	פארן רמת אשכול
אכלוס מרץ 2015				אין	100	9			הר חוצבים
נהיגה ספורטיבית				אין	150	1			גבעת שאול
לשכת השרה והמנכל		כן	יש	יש	599	36			המסגר תל אביב
חניה בהסכם השכירות		אין	יש	יש	371	10	14	-	כנפי נשרים 15
מחסן משולם ע"י משרד ראה"מ	-	-	יש	יש	270	0	-	-	כנפי נשרים 15

ביקורת פנימית

ביום שהשר והמנכל מגיעים יש הרבה מוזמנים+ יועצים			יש	יש	415	+ 4 8 המגי עים פעמי ם בשבו ע			*מנחם בגין ת"א מיוני 2014
כולל יועצים חיצוניים			יש	יש	296	16	13	14	יד חרוצים
		כן	אין	יש	282	7	7	6	רח' המוסכי ם נצרת
תשלומים יחסיים לשטח	קריה ממשלתית	אין	אין	אין	84	5	3	3	התקווה באר שבע
תשלומים יחסיים לשטח	קריה ממשלתית	אין	אין	אין	40	4	4	4	חיפה - קריית הממשל
					6802	276	213	180	סה"כ

*האתר אוכלס ביולי 2014

עובדים - לרבות סטודנטים , מתנדבים , בנות שרות לאומי ויועצים המגיעים מעת לעת למשרדים

מספר ה"עובדים" הכולל הנהנים משרותי המשרד גדל ב- 63 .

מונה חשמל – קיים מונה חשמל נפרד רק ב-6 אתרים כולל המחסן של מרכז ההסברה המשולם על ידי משרד ראש הממשלה , ביתר האתרים התשלום מחושב לפי החלק היחסי של שטח הדיור מכלל שטח המבנה בו שוכן המשרד .
מונה מים - קיים מונה מים נפרד רק ב-5 אתרים , ביתר האתרים התשלום הוא לפי החלק היחסי של המשרד מכלל שטח המבנה בו שוכן המשרד או שכלול בדמי השכירות .

2. צריכת חשמל – באתרים בהם יש מונה נפרד ותשלום נפרד

שם האתר	2015		2014	
	עלות בש"ח	בקוט"ש	עלות בש"ח	בקוט"ש
*המסגר תל אביב	60,409.66	94,106	70,169	122.856
יד חרוצים	14,372.19	23.856	17,963	23.310
נצרת- המוסכים	19,680.27	33.154	18,974	34.119
כנפי נשרים 15	64,337.38	106.000	118,332.52	206.080
משרדים בלבד (ללא מחסן שמשולם עי משרד ראה"מ				
מנחם בגין תל אביב	28.912	42.230	17.491	20.597 לתקופה 6-12 2014
סה"כ	187,901.50	299.346	257.116	406.964

*בנוסף המשרד משלם עבור צריכת חשמל ציבורי - 47,934 ₪.

הערות :

1. צריכת החשמל באתר המשרד ברחוב המסגר בתל אביב ירדה בשיעור ניכר של 23.4%, אולם התשלומים קטנו בשיעור של 13.8% בלבד.
2. צריכת החשמל באתר המשרד ביד חרוצים גדלה בשיעור של 2.3% לדברי המשרד הדבר נובע משעות עבודה מאוחרות וקיום ישיבות עבודה של יחידת הספורט המוטורי וקיום ישיבות בשעות הערב המאוחרות ולעיתים (רחוקות) גם ישיבות בימי שישי.
3. הצריכה באתר נצרת ירדה ב-2.8%
4. הצריכה של משרדי מרכז ההסברה בכנפי נשרים 15 ירדה בשיעור גבוה ודרמטי של כ-43.8%. והתשלומים פחתו בשיעור של כ-45.6%.
5. נתוני הצריכה שהובאו הם רק מאתרים בהם יש מוני חשמל נפרדים. בשאר המקומות המשרד משלם באופן יחסי לשטח שהוא מחזיק במבנה.
6. סה"כ צריכה בכל אתרי המשרד בהם יש מונה נפרד היא 299.346 קוט"ש. דהיינו ירידה חדה בצריכת החשמל בשיעור של כ- 26.45%.

מסקנת הביקורת – המשרד עמד ביעדי ההפחתה שקבעה הממשלה ובצורה מכובדת. יש להמשיך במגמה ולהפחית עוד יותר את צריכת החשמל של יחידת מרכז ההסברה ברחוב כנפי נשרים 15 ירושלים .

כ"כ הביקורת ממליצה לבדוק מדוע צריכת החשמל בכנפי נשרים 15 כ"כ גבוהה ביחס למספר העובדים שבמקום. כך לדוגמה במשרד ברחוב המסגר בו מועסקים כ-36 עובדים ומתקיימות בו ישיבות עבודה רבות של השרה ושל המנכ"ל ושאר אגפי המשרד , צריכת החשמל ב-2015 הסתכמה ב- 94.106 קוט"ש ולעומת זאת בכנפי נשרים 15 בו מועסקים רק 10 עובדים , צריכת החשמל בשנת 2015 מגיעה ל-106.000 קוט"ש.

הצריכה הממוצעת פר עובד ברחוב המסגר תל אביב היא כ-2.614 קוט"ש ובכנפי נשרים 15 ירושלים מגיעה ל- 10.600 קוט"ש דהיינו בשיעור של כ-400% יותר מעובד בתל אביב.

נתוני צריכת החשמל בשנים 2011-2015 - השוואה רב שנתית

שם האתר	2011	2012	2013	2014	2015	הערות
המסגר	110.932	126.632	129.785	122.856	94.106	
יד חרוצים	-----	21.817	25.049	23.310	23.865	
נצרת	27.826	33.086	34.011	34119	33.154	
כנפי נשרים 15	-----	-----	-----	206.080	106.000	
מנחם בגין תל אביב	-----	-----	-----	20.597 מתייחס לתקופה 6-2014 12	42.230	

3. צריכת מים

שם האתר	2014		2015		הערות
	בקוב	בש"ח	בקוב	בש"ח	
המסגר תל אביב	137.7	1419	192.73	2.622.25	עלייה בשיעור של כ-28.5%
מנחם בגין תל אביב	27	385.74	91	1.187.18	ב-2014 התשלומים עבור צריכה של מחצית השנה
נצרת	124	2.091	74	1.110	הפחתה בצריכה של כ-40.3%
כנפי נשרים 22 ירושלים	-----	4,237.29	-----	3,289	התשלום לפי חלק יחסי מהצריכה הכוללת של המבנה
סה"כ	288.7		357.73		

הערות :

1. הצריכה באתר המשרד ברחוב המסגר, תל אביב גדלה בשיעור ניכר של כ-28.5%. יש לבדוק את הסיבות לכך. ולעשות פעולות כולל הסברה על מנת להפחית את הצריכה.
2. הצריכה באתר המשרד במנחם בגין בשנת 2014 נערכה על פי אומדן ולא על פי צריכה שנמדדה בפועל, כך שקשה לערוך השוואה יש להמתין לשנת 2017 כדי לבצע השוואה של הצריכה.
3. בנצרת ירדה הצריכה בשיעור של מעל 40%. אך היא עדיין גבוהה ביחס למספר העובדים. באתר המשרד ברח' המסגר מועסקים 36 עובדים ומגיעים לשם אורחים ומוזמנים רבים (לשרה ולמנכ"ל וישיבות של המדורים) והצריכה היא של 192 מ"ק לערך ואילו בנצרת מועסקים רק 7 עובדים והצריכה מגיעה ל-74 קוב דהיינו כ-38.5% מהצריכה של האתר ברחוב המסגר בעוד מספר העובדים הוא כ-19% ממספר העובדים של המסגר.
4. צריכת המים הכוללת עלתה בשיעור של 11.75%. (החישוב לקח בחשבון שבמשרד במנחם בגין תל אביב הצריכה ב-2014 הייתה של 1/2 שנה בלבד)
5. **מסקנת הביקורת המשרד לא עמד ביעדי ההפחתה שנקבעו בהחלטת הממשלה לענין הפחתה בצריכת המים.**
6. הביקורת מבקשת להוסיף כי מסקנות הביקורת הן אך ורק לגבי שלשת האתרים שיש מהם נתוני צריכה. בשאר אתרי המשרד אין מונים נפרדים והתשלום הוא ע"פ החלק היחסי של שטח המשרד במבנה.
7. הצריכה בכנפי נשרים 22 היא על פי החלק היחסי של המשרד במבנה השכור. התשלום גבוה ביחס למספר העובדים (29) מול התשלום שהמשרד משלם ברחוב המסגר 14 בתל אביב בו עובדים 36 עובדים גבוה ב-20% יותר מתל אביב. ובממוצע לעובד אף גבוה יותר 113.4 ש"ח לעובד במשרד בכנפי נשרים ירושלים מול 72.8 ש"ח לעובד ברח' המסגר בתל אביב. לדעת הביקורת יש לבדוק את גובה התשלום עם בעלי המבנה בירושלים. בכל זאת יש לציין כי גובה התשלום עבור המבנה בכנפי נשרים ירד באופן משמעותי של כ-22.4%.
8. המשרד ביקש להבהיר כי באתר המשרד ברחוב המסגר בתל אביב שוכנות הלשכות של השרה והמנכ"ל והתקיימו במקום ישיבות רבות כולל עבודה עד השעות המאוחרות מאד של הלילה וכן נקלטו צוותים גדולים של הלשכות ומכאן הסיבות לגידול בצריכה.

צריכת מים- השוואה רב שנתית 2011-2015

הערות	2015	2014	2013	2012	2011	האתר
	192.73	137.7	163.3	152.4	90.4	המסגר
	91	27 (מחצית שנה)	-----	-----	-----	מנחם בגין
	74	124	84.43	-----	-----	נצרת

מעיון בטבלה רואים שברחוב המסגר יש עלייה מתמדת בצריכת המים מלבד בשנת 2014 ובשנת 2015 יש עלייה גבוהה מאד .
בנצרת הותקן מונה נפרד רק בשנת 2013 .
האתר במנחם בגין אוכלס במחצית 2014. ובשנת 2015 יש קפיצה גדולה בצריכה. לדברי המשרד הדבר נובע מכך שבשנת 2014 (האתר אוכלס ביולי 2014) היה אומדן של הצריכה ולא מדידה בפועל.

4. צריכת בקבוקים

ב-2015

בקבוקי שתייה 500 מ"ל (מים ומשקה קל) – 10.944 יחידות .
בקבוקי שתייה 1.5 ליטר – 1.530 יחידות

סה"כ צריכה של בקבוקים בשנת 2015 – 12,474 יחידות . בעלות כוללת של 28,749,75 ₪ .
לעומת 14.124 בקבוקים ב-שנת 2014 בעלות של 35.314 ₪. דהיינו יש חיסכון כספי של 6,564.25 ₪. זהו הישג יפה בצמצום הצריכה ובחיסכון הכספי..

ב-2014

סה"כ הצריכה של בקבוקים עמדה 14.124 יחידות (מכל הסוגים)

דהיינו ירידה של כ- 11.7%. והמשרד עמד ביעד ההפחתה של 11% שנתי שנקבע בהחלטת הממשלה.

צריכת בקבוקים בשנים 2011-2015

2015	2014	2013	2012	2011
12.474	14.124	18.006	21.966	25.500

הטבלה ההשוואתית מראה שקיימת ירידה מתמדת של צריכת בקבוקים במשרד ועל כך יש לברך. בתוך 5 שנים המשרד הפחית את צריכת הבקבוקים בכ- 51% וזו הפחתה מרשימה אשר בוודאי תרמה רבות להפחתת זיהום הסביבה וההשלכות הנלוות לה וכמובן חסכה למשרד כספים רבים.

5. נייר צילום

בשנת 2015 המשרד רכש 960 חבילות של נייר צילום . 980.000 דפי צילום . כל הנייר שנרכש הינו ממוחזר .

בשנת 2014 צריכת הנייר עמדה על 800.000 דפי צילום שהם 1600 חבילות .

צריכת הנייר גדלה בשיעור של 19.4% .

זהו גידול משמעותי ויש לבדוק לעומק את הסיבות לכך . לכך .

למותר לציין שהמשרד בשנה זו לא עמד ביעדי ההפחתה השנתיים של 13% .

שימוש בנייר השוואה רב שנתית בשנים 2010-2015 . (מספר דפים)

2015	2014	2013	2012	2011	2010
980.000	800.000	975.000	900.000	1.375.000	1.485.000

משנת 2010 עד 2014 ישנה ירידה מתמשכת בשימוש בנייר למעט שנת 2013 . אולם בשנת 2015 ישנה קפיצה משמעותית בצריכת הנייר לעומת השנה הקודמת ויש לבדוק הסיבות לכך . לדעת הביקורת יש לספק נייר לפי אתרים ולעקוב אחר הכמויות הנצרכות בכל אתר .

יש לשבח את המשרד על כך שהנו חכם רק נייר ממוחזר ובכך כמובן תורם להגנת הסביבה ולהמעטת כריתת היערות אשר להם תפקיד משמעותי לטיב ואיכות האקלים בעולם כולו .

השוואת הצריכה בשנת 2015 לשנת 2010 וגם לשנת 2011 מראה הפחתה בצריכה לעומת שנים אלה וכי לא שבנו לרמת הצריכה הגבוהה שאפיינה את המשרד באותן שנים .

חשוב שהצוות הירוק יארגן פעולות הסברה לעובדי המשרד בעניין השימוש בנייר והשפעותיו ובענייני הגנת הסביבה בכלל כולל מיחזור, נהיגה נכונה להפחתת השימוש בדלקים, חיסכון בחשמל ומים ועוד.

לדברי סמנכ"ל המשרד הגידול בצריכת הנייר בשנת 2015 נבע בשל חילופי שרים ומנכ"לים בשנה זו צולמו אוגדני חפיפה לשרים ולמנכ"לים וקלסרים בהם חומר לימוד רב.

תגובת הביקורת: הביקורת אינה סבורה שחילופי השרים והמנכ"לים חייבו גידול של צריכה בשיעור כה גבוה של 19.4% מכלל הצריכה השנתית של המשרד וראוי לבדוק את הסיבות האמתיות לגידול בצריכה. הביקורת חוזרת שוב על הצעתה לספק נייר לפי יחידות המשרד או לפי אתרי הדיור של המשרד ולעקוב במהלך השנה אחר השינויים בצריכה של כל אתר בנפרד.

6. רכבים במשרד

בשנת 2015 קיימים במשרד 33 רכבים לפי החלוקה הבאה:

5 – רכבי איגום

25 רכבים עד 1600 סמ"ק צמודים לבעלי תפקיד

8 רכבים מעל 1600 סמ"ק, צמודים לבעלי תפקיד.

מהם 31 רכבים עם מנועי בנזין ו-2 רכבים עם מנועי דיזל.

במשרד לא קיימים רכבים ממוגני ירי ואין גם רכבים היברידיים או חשמליים.

בשנת 2014 היו במשרד 36 רכבים מהם 4 רכבי איגום 26 רכבים עד 1600 סמ"ק ו-10 רכבים מעל 1600 סמ"ק.

רכבים במשרד בשנים 2013-2015

2015	2014	2013	
28	32	31	רכבים צמודים לעובדים ובעלי תפקידים
5	4	3	רכבי איגום
33	36	34	סה"כ

7. צריכת דלק בשנים 2013-2015

2015		2014		2013		
ש"ח	ליטר	ש"ח	ליטר	ש"ח	ליטר	
653.280	111.325	943.861	137.505	1.040.482	148.663	בנזין
50.812	8827	54.195	7.873	21.302	3.328	סולר

ישנה ירידה בצריכת הבנזין בשיעור של כ-19.04% בהשוואה לשנת 2014 וירידה של כ-25.1% לעומת שנת 2013. זוהי ירידה משמעותית ויש לקוות שהיא תמשך.

לעומת זאת ישנה עלייה בצריכת הסולר של כ-11.8% לעומת 2014. יש לבדוק את הסיבות לגידול בצריכה של הסולר.

סה"כ צריכת דלק (בנזין+סולר) בשנת 2015 מסתכמת ב-120.152 ליטר לעומת 145.378 ליטר בשנת 2014. זאת אומרת ירידה בצריכת הדלק של 17.46% ולכולי עלמא זו הפחתה מכובדת בצריכת הדלק במשרד וכמובן חיסכון במשאבים תקציביים.

המסקנה מנתונים אלה שמשרדנו עמד ביעדי הפחתה של צריכת הדלק ואף הגדיל לעשות ועל כך מגיע שאפו לכל העוסקים במלאכה ובמיוחד לנהגים עובדי המשרד

ההפחתה בצריכה לעומת 2013 משמעותית יותר והיא של כ-20.5% ויש לברך על כך. המשמעויות של צריכה פחותה של דלקים היא פחות זיהום אויר ברחבי הארץ דבר שתורם להפחתת המזהמים באוויר ולהפחתה בתחלואה כתוצאה מהם. יש לעודד את הנהגים במשרד, להם צמודים רכבים ממשלתיים, להשתתף בהשתלמויות לנהיגה נכונה ובכך להפחית עוד יותר את צריכת הדלק.

בנקודה זו אוסיף שחשוב ביותר לערוך השתלמויות בנהיגה נכונה גם ליתר עובדי המשרד, בעלי הרכבים הפרטיים, על מנת להפחית את צריכת הדלק, משום שמטרת פרויקט ממשלה ירוקה היא לשמור על משאבי כדור הארץ ולהפחית את הפגיעה בסביבה ואת זאת נשיג אם נרחיב את המעגלים מקרב עובדי המדינה המשתתפים במטרות וביעדי הפרויקט. הביקורת מודעת לכך שעריכת השלמויות כאלו לא מתקצבת על ידי האוצר אך בכל זאת אני מעלה את ההצעה בכתב כדי לגייס תומכים ותקציבים לעניין חשוב זה ממשרדנו, מהמשרד להגנת הסביבה והאוצר וניתן לעניין גם את משרד הבריאות בפרויקט חשוב זה, ואני מקווה שהיזמה שתצא ממשרדנו תתפשט לכלל משרדי הממשלה והגופים הציבוריים.

הוצאות חנייה – עובדים בש"ח

2015	2014	2013	2012	האתר
206.349	288.775	214.523	190.000	כנפי נשרים י-ם
78.876.87	87.210	83.200	53.091	יד חרוצים ת"א
82.000	82.000	82.000	82.000	המסגר ת"א
43.662	45.032	-----	-----	מנחם בגין ת"א
16.505.93	4.159	8.200	11.912	באר שבע
14.130	24.780	17.624	12.217	נצרת
441.523.80	531.956	405.547	349.220	סה"כ

ב-2015 הוצאות החנייה ירדו לעומת 2014 ב-90.432.2 ש"ח. זו ירידה משמעותית ונובעת משינוי התשלומים בחניון כנפי נשרים בה התשלום הוא עבור זמן חנייה מדויק לפי שעות ורבעי שעה. כמו כן צומצמו מספר החניות בנצרת וצמצום מספר החונים באתר המשרד במנחם בגין. באתר המשרד בבאר שבע התשלום הוא שנתי ולא רבעוני כמקודם.

מספר מקומות החנייה הקבועים ב-2015 כדלהלן:
כנפי נשרים ירושלים -40 (משרדי מנהל תרבות)
יד חרוצים , תל אביב -12
באר שבע -4
נצרת - 4
מנחם בגין - 8

בשאר האתרים מקומות החנייה כלולים בהסכמי השכירות. בשיח גארח, ירושלים החניון הוא של הקריה הממשלתית.

9. רכישת מוצרי חשמל ואלקטרוניקה בשנת 2015

מכשירים חשמליים – נרכשו 2 מקררים חשמליים בעלי דרוג אנרגטי C שהוא השלישי בסולם של שבע דרגות אנרגיה. מנהלת בנא"ם הסבירה שזה המוצר שהיה אצל הספק.

מכשירים אלקטרוניים

197 מחשבים ניידים
11 מחשבים ניידים
100 מסכי מחשב
4 מדפסות

ביקורת פנימית

הוצאו מהמחזור עקב בלאי:

67 מחשבים ניידים
4 מחשבים ניידים 36 מסכי מחשב
17 מדפסות

10. נורות חסכוניות

נרכשו 13 גופי תאורה, בכל גוף 4 נורות חסכוניות = 52 נורות חסכוניות. יש לציין כי המשרד מחליף בהדרגה את גופי התאורה הישנים בגופי תאורה עם נורות חסכוניות.

11. מעטפות דואר

בשנת 2015 נרכשו 10.000 מעטפות בעלות 1045 ₪ חשוב לציין כי בשנה קודמת 2014 לא נרכשו מעטפות. יש לציין כי כמעט כל הדואר המשרדי נשלח כדואר אלקטרוני דבר החוסך נייר, מעטפות דואר וכמובן דמי ביול. כאן המקום להוסיף שהמשרד (המדע) היה בין המשרדים הראשונים בממשלה שהתחילו להשתמש בדואר אלקטרוני. גם השרות לציבור יוצא נשכר כי דברי הדואר מגיעים ליעדם ואופן מידי. גם דברי הדואר הנשלחים למשרד הם בדרך כלל באמצעות הדואר האלקטרוני כך שהחיסכון בנייר, במעטפות ובהוצאות ביול הוא גדול לאין ערוך.

12. מחזור

במשרד – בכל אתרי הדיור, מוצבים מכלים לאיסוף נייר, בקבוקים, סוללות

- במהלך שנת 2015 נשלחו למחזור 1626 בקבוקים. התמורה הכספית שנתקבלה בסך 709 ₪ הועברה לחשבונות המשרד. הבקבוקים מועברים ע"י יחידת הבנא"ם ל חברת" מזר ירמיהו " בגבעת שאול ירושלים.

יש לציין כי שיעור מחזור הבקבוקים הוא בשיעור של כ-15% בלבד. לדעת הביקורת יש מקום להגביר את פעולות ההסברה על מנת להגיע לשיעור מחזור גבוה יותר.

- הנייר למחזור נאסף ע"י המשרד ומועבר למחזור על ידי חברת ק.מ.מ. הנייר נאסף אחת לשבוע וקשה לאמוד את הכמות המועברת למחזור.
- פסולת אלקטרונית לאחר אישור וועדת הבלאי המשרדית נאספת ע"י עובדי יחידת הבנא"ם ומועברת לחברת "אשדר" או נאספת ע"י עיריית ירושלים.
- סוללות ישנות נאספות במכלים מיוחדים לאיסוף סוללות ומועברות לעירייה שאוספת אותם.

ביקורת פנימית

- טונרים – המשרד אוסף את הטונרים הישנים ומעביר אותם למיחזור לחברת אפיק. החברה משלמת 5 ש"ח עבור כל טונר. כמו כן החברה היא זו שמחליטה על איזה מיכל טונר לתת תמורה ולאיזה לא.
- בשנת 2015 התקבלה תמורה בסך 225 ש"ח בגין טונרים שנשלחו למחזור.

13. שונות

1. המשרד העביר את כל המדפסות מלבד יוצאות מהכלל להדפסה דו צדדית וזו ברירת המחדל במדפסות דבר המביא לחיסכון ניכר בנייר צילום.
  2. המשרד שולח את דברי הדואר שלו באמצעות הדואר האלקטרוני- אי מייל-דבר החוסך באפן משמעותי נייר, מעטפות, הוצאות ביול.
  3. המשרד שולח ומקבל פאקסים באמצעות המחשב דבר שמביא לחיסכון ניכר בנייר.
  4. המשרד ביטל את האפשרות לשלוח פאקסים ממכונות הפאקס אלא רק מהמחשבים.
- יש לברך על מכלול פעולות אלה שמביאים לחיסכון בנייר.
5. לפרויקט ממשלה ירוקה אין תקציב מיוחד והתקציבים לפעולות יוצאים מתקציב הפעולות או הרכש הכלליים.
  6. המשרד רכש מוצרים חד פעמיים כמו כוסות, כפיות ומזלגות מחומרים ירוקים הידידותיים לסביבה.
  7. בשנים קודמות הותקנו חסכמים לברזי המים, שעוני שבת לחיסכון באנרגיה.
  8. חברות הניקיון הונחו להשתמש בחומרים ידידותיים לסביבה ככל שניתן.
  9. הנחיות לנהיגה נכונה הופצו בעבר במייל לכלל העובדים. לדעת הביקורת יש לחזור ולשלוח את החומר לכלל העובדים.
  10. המשרד עובד רק עם קבלנים שמופיעים במאגר המאוחד. ממשרד האוצר נמסר שהמאגר "ירוק" הבדיקות נעשו ע"י חברת אמיר. הקבלנים שעובדים עם המשרד משתמשים בחומרים ידידותיים לסביבה ומפנים את הפסולת לאתרי פסולת מסודרים.
  11. המשרד התקין 8 מתקני תמי 4 על מנת לחסוך ברכישת מבקבוקים. המתקנים הוצבו כדלהלן:
    - 3 בשיח ג'ארח, ירושלים
    - 1 בכנפי נשרים, ירושלים
    - 1 ברחוב המסגר בתל אביב
    - 1 ביד חרצים בתל אביב
    - 1 במנחם בגין בתל אביב
    - 1 בנצרת.

ביקורת פנימית

- התקנת מתקנים אלה הביאה לירידה בצריכת בקבוקי מים ויש לברך על כך.
12. בשנים קודמות הוחלפו כל צגי המחשב ל-L.C.D , החסכוניים בצריכת אנרגיה וכל רכש חדש של מסכים הוא בהתאם.
  13. באת האינטרנט הפנימי של המשרד יש טיפים לחיסכון בחשמל , מים , דלק נייר וחומרים ידידותיים לסביבה.
  14. כל המזגנים מחוברים לשעון שבת המכבה את המזגנים בשעה יעודה שנקבעה.
  15. הביקורת לא מצאה תכנית עבודה שנתית לכלל הפעולות של פרויקט ממשלה ירוקה. הביקורת סבורה שיש לעשות זאת . על התכנית לכלול גם פעולות הסברה בנושא תכנית עבודה מסודרת תאפשר גם בקרה על ביצוע המשימות והשגת היעדים .
  16. הביקורת לא מצאה פרוטוקולים של ישיבות עבודה של הצוות הירוק. ראוי לקיים ישיבות עבודה סדירות במתכונת שתיקבע וב- ל"ז שהצוות יקבע לעצמו .
  17. בדוחות ביקורת קודמים הביקורת הציעה למנות " נאמני סביבה במשרדים השונים של המשרד ואלו ישגחו על פעולות שמטרתם הגנה על הסביבה והשגת יעדי פרויקט "ממשלה ירוקה " אני חוזר שוב על הצעתי זו כי בכך אנו רותמים כוחות נוספים לעניין . אני בטוח שימצאו " המשוגעים לדבר " בין עובדי המשרד .
  18. עם תחילת הפעלת פרויקט ממשלה ירוקה במשרד לפני מספר שנים , התקיימו שני כנסי הסברה בהנחיית צוות "יעד ירוק " שליווה את הפעלת הפרויקט במשרד . מאז לא נערכו פעולות הסברה בנושא . הביקורת סבורה שחשוב לערוך פעולות הסברה נוספות על החשיבות של שמירה על כדור הארץ ועל הנזקים הנגרמים לו על ידי האדם ועל האפשרויות להקטנת הפגיעה בו. אין צורך בהתכנסויות או בימי עיון מיוחדים לנושא אלא ניצול התכנסויות רגילות של המשרד כך שאין צורך בלוגיסטיקה מיוחדת .
- הביקורת סבורה שהמשרד להגנת הסביבה צריך ליזום פעולות הסברה נוספות בנושא חשוב זה בכל משרדי הממשלה .**

סיכום :

הביקורת סבורה שהמשרד הפנים, בדרך כלל , את מטרות הפרויקט ועומד בדרך כלל ביעדים שקבעה הממשלה. המשרד משקיע כספים לפיתוח הנושא כמו רכישת ציוד חשמלי ואלקטרוני חסכוניים באנרגיה , רכישת גופי תאורה עם נורות חסכוניות ופעולות רבות לחיסכון בנייר , מים ודלק . המשרד רכש ירוק ככל שניתן ויש לברך על כך . יש להגביר את פעולות המחזור ולהגיע לשיעור מחזור גבוה יותר , כמו כן יש לבדוק מדוע היה גידול בצריכת הנייר בשיעור גבוה.

כמו כן הביקורת מברכת את הצהרת הכוונות של המשרד במכתב תשובתו לביקורת , בו הוא מציין כי הוא רואה חשיבות רבה לכל נושאי החיסכון והיעול וחשיבות הרכש הירוק למען איכות הסביבה.

ביקורת פנימית

חשוב להוסיף כי המבקר הפנימי, על פי החלטת הממשלה נדרש לערוך בדיקת ביקורת מידי שנה ברבעון הראשון של השנה ולהגיש את הדוח באמצעות מנכ"ל המשרדים למנכ"ל המשרד להגנת הסביבה עד ל- 31 במרץ של כל שנה. אני סבור, כי מכיוון שהנושא הופנם במשרדים בצורה די טובה יש מקום לערוך את בדיקת הביקורת אחת ל-שלוש שנים בלבד ולא מידי שנה. יש לציין כי בדיקה בנושא זה באה על חשבון בדיקת נושאים חשובים אחרים. אני ממליץ למשרד להגנת הסביבה להביא לשינוי החלטת הממשלה נקודה זו.

בברכה

חגי מרדכי
המבקר הפנימי

העתק: גב' מירי רגב - שרת התרבות והספורט
מר אופיר אקוניס - שר המדע, הטכנולוגיה והחלל
מר רן בר - סמנכ"ל בכיר למנהל ומשאבי אנוש